

Nr 11

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik;

beslutad den 16 januari 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås några smärre ändringar i bilansvarighetslagen som följd av riksdagens beslut om skyldighet för den som färdas på motorcykel att använda skyddshjälm. De föreslagna bestämmelserna innebär att ersättning för skada inte skall jämkas på grund av förseelse mot användningsplikten.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik

Härigenom föreskrives att 2 och 5 §§ lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

För skada, som i följd av trafik med automobil tillfogas annan person än föraren eller sådan egendom, som icke med autombilen befordras, vare automobilens ägare ansvarig, ändå att han ej är till skadan vållande; dock vare ägaren från ansvarighet fri, där av omständigheterna framgår, att skadan varken förorsakats av bristfällighet å automobilens eller vållats av föraren.

Har den, som skadan led, genom eget vållande därtill medverkat, bestämme rätten, efter ty för varje fall prövas skäligt, om och i sådant fall till vilket belopp skadestånd skall utgå. Underlåtenhet att använda bilbälte skall ej tillräknas den skadelidande som vållande.

Har den, som skadan led, genom eget vållande därtill medverkat, bestämme rätten, efter ty för varje fall prövas skäligt, om och i sådant fall till vilket belopp skadestånd skall utgå. Underlåtenhet att använda bilbälte eller skyddshjälm skall ej tillräknas den skadelidande som vållande.

Föraren vare lika med ägaren pliktig ersätta sådan skada, som ovan sägs, där ej av omständigheterna framgår, att föraren icke varit vållande till skadan.

5 §¹

Har i följd av trafik med två eller flera automobiler uppstått skada, för vilken ägare eller förare å olika sidor svara, åligge ansvarighet dem en för alla och alla för en. Sinsemellan skola de olika sidorna taga del i ersättningens gäldande efter ty rätten med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. Där vållande visas föreligga å någon sida men det icke styrkes att annan sida är vållande, skall dock den förra sidan i förhållande till den senare vidkännas hela ersättningen.

Lider i följd av trafik, varom i första stycket sägs, någondera automobilens ägare eller förare

Lider i följd av trafik, varom i första stycket sägs, någondera automobilens ägare eller förare

¹ Senaste lydelse 1974:490.

Nuvarande lydelse

eller honom tillhörig egendom skada, varde skadeståndet jämkat efter ty prövas skäligt, där ej av omständigheterna framgår, att varken bristfällighet å bilen eller vållande vid dess förande medverkat till skadan. Där vållande visas föreligga å någon sida men det icke styrkes att annan sida är vållande, skall dock den förra sidan i förhållande till den senare bära hela skadan. Vid tillämpning av vad nu sagts skall underlåtenhet av förare att använda bilbälte ej tillräknas honom som vållande.

Föreslagen lydelse

eller honom tillhörig egendom skada, varde skadeståndet jämkat efter ty prövas skäligt, där ej av omständigheterna framgår, att varken bristfällighet å bilen eller vållande vid dess förande medverkat till skadan. Där vållande visas föreligga å någon sida men det icke styrkes att annan sida är vållande, skall dock den förra sidan i förhållande till den senare bära hela skadan. Vid tillämpning av vad nu sagts skall underlåtenhet av förare att använda bilbälte *eller skyddshjälm* ej tillräknas honom som vållande.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1975.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-01-16

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Holmqvist, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Lidbom.

Proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik.

Föredraganden anför.

Med anledning av motion till 1974 års riksdag (mot. 1974:1090) tog trafikutskottet (TU 1974:22) upp frågan om skyldighet för den som färdas på motorcykel att bära skyddshjälm. Under hänvisning bl. a. till vad som anförts i en rapport av Nordiska trafiksäkerhetsrådet anförde utskottet att förare och passagerare på motorcykel borde åläggas skyldighet att bära skyddshjälm. Enligt utskottets mening borde riksdagen hemställa hos Kungl. Maj:t om att erforderliga bestämmelser snarast möjligt infördes i vägtrafikkungörelsen (1972:603). I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 november 1974 (rskr 1974:315) anmälde riksdagen att utskottets hemställan bifallits.

Införandet av hjälmplikt för den som färdas på motorcykel aktualiserar vissa frågor som rör bestämmande av ersättning åt skadelidande som inte har använt hjälm. Sedan riksdagen tagit ställning till dessa frågor, avser chefen för kommunikationsdepartementet att för regeringen lägga fram förslag till erforderliga ändringar i vägtrafikkungörelsen.

Regler om skadestånd på grund av trafikolycka finns i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik (bilansvarighetslagen). Till de fordon som omfattas av lagen hör bl. a. motorcyklar. Skadestånd till bl. a. passagerare behandlas i 2 § och skadestånd till förare vid trafik med två eller flera fordon regleras i 5 § andra stycket. I 2 § andra stycket finns regler om jämkning av skadestånd för det fall att den som led skadan har medverkat till den genom eget vållande, medan det i 5 § andra stycket föreskrivs att skadestånd till förare skall jämkas efter vad som prövas skäligt, där det ej av omständigheterna framgår att varken bristfällighet på fordonet eller vållande vid dess förande har medverkat till skadan. Där vållande visas föreligga på någon sida men det inte styrks att annan sida är vållande, skall dock den förra sidan i förhållande till den senare bära hela skadan.

I enlighet med beslut av 1974 års riksdag (prop. 1974:86, TU 15, rskr 214) har i 2 och 5 §§ bilansvarighetslagen tagits in särskilda bestämmelser för det fall att förare resp. passagerare har underlåtit att använda bilbälte. Bestämmelserna innebär att sådan underlåtenhet inte tillräknas föraren eller passageraren som vållande.

Enligt min mening bör man i skadeståndshänseende behandla underlåtenhet att använda skyddshjälm på samma sätt som försummelse att använda bilbälte. Detta talar för att man gör ett tillägg till de nyss angivna bestämmelserna i 2 och 5 §§ bilansvarighetslagen. Visserligen har trafikskadeutredningen i betänkandet (SOU 1974:87) Trafikskadeersättning föreslagit att bilansvarighetslagen upphävs och ersätts av bestämmelser i en ny trafikskadelag. Trafikskadeutredningens förslag kan emellertid genomföras tidigast den 1 januari 1976, medan bestämmelserna om skyddshjälm bör träda i kraft tidigare, lämpligen den 1 maj 1975. På grund därav förordar jag att reglerna i bilansvarighetslagen om verkan av underlåtenhet att använda bilbälte byggs ut till att omfatta även försummelse att bära skyddshjälm.

Lika litet som vid tillämpning av bilansvarighetslagen bör försummelse att använda skyddshjälm tillräknas förare eller passagerare som vållande vid tillämpning av den allmänna medvållanderegeln i 5 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207), dvs. i fall då förare eller passagerare under åberopande av allmänna skadeståndsregler riktar anspråk på skadestånd mot annan person. Jag anser mig kunna utgå från att detta resultat uppnås i och med att grundsatsen blir lagfäst i bilansvarighetslagen. Någon uttrycklig bestämmelse i ämnet i skadeståndslagen anser jag därför inte behövlig.

Jag vill i det sammanhanget nämna att förslag till ändringar i skadeståndslagen har remitterats till lagrådet den 30 oktober 1974. Ändringarna berör bl. a. reglerna om jämkning av skadestånd på grund av den skadelidandes medvållande. Enligt lagrådsremissen skall man vid personskada inte kunna jämka skadestånd på grund av den skadelidandes medvållande annat än om denne har handlat uppsåtligen eller grovt vårdslöst. Jag ämnar senare i dag föreslå regeringen att lägga fram proposition på grundval av lagrådsremissen. Avsikten är att de nya bestämmelserna i skadeståndslagen skall träda i kraft den 1 januari 1976.

Jag anser mig kunna utgå från att en lagstadgad skyldighet att använda skyddshjälm inte får någon inverkan på förarens eller passagerarens rätt till ersättning från s. k. förarplatsförsäkring eller annan olycksfallsförsäkring. På motsvarande sätt kommer en lagstiftning om skyldighet att bära skyddshjälm att bli utan inverkan på rätten för förare av statligt fordon att uppbära ersättning enligt kungörelsen (1969:113) om statligt förarskydd. Jag vill i dessa frågor hänvisa till vad som anfördes i prop. 1974:86 i samband med att förslag lades fram om bilbältesplikt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom justitiedepartementet i samråd med chefen för

kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.